

Іващенко О. О.

док. з фіз. виховання і спорту, доц., завідувача кафедри фізичного виховання Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Освіта в Україні переживає складний період, який характеризується зростанням темпів оновлення знань, змінами основних підходів і методів освіти, пошуком нового змісту та інноваційних технологій, що відповідають сучасному рівню розвитку науки.

Радикальні соціально-економічні перетворення в українському суспільстві, пробудження національної самосвідомості українського суспільства і окремих груп, активізація міжнародних зв'язків, зміна ролі людей в системі міжособистісних і суспільних відносин, актуалізують потребу в висококультурному освітньому процесі. У цих умовах відбувається зміна пріоритетів, стає можливим посилення ролю рообразуючої ролі освіти, з'являється новий ідеал студента – «людини культури», що володіє загальнокультурною компетентністю.

Саме загальнокультурна компетентність визначає активну життєдіяльність людини, її здатність орієнтуватися в різних сферах соціального та професійного життя, гармонізує внутрішній світ і відносини з соціумом [4]. Разом з тим сучасний освітній процес ЗВО, де закладаються основи загальнокультурної компетентності студентів, все ще залишається традиційним і не володіє достатнім потенціалом для вирішення даної проблеми. Існуючі освітні технології не сприяють формуванню загальнокультурної компетентності студентів. Вони або не припускають постановку даної проблеми в освітньому процесі, або не відносять рішення цього завдання до навчальної діяльності.

Дотепер не існує єдності в розумінні сутності термінів «компетенція» і «компетентність», вони або отожднюються, або диференціюються. Тому ми розглядаємо компетенцію як можливість встановлення зв'язку між знанням і дією, відповідним для вирішення конкретної проблеми, як інтегративну якість особистості, що визначає особистісний ріст студентів і сприяє вдосконаленню освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Згідно до Стратегії розвитку фізичного виховання та спорту серед молоді, фізичне виховання у ЗВО забезпечує популяризацію здорового способу життя, рухову активність навчально-виховного процесу для фізичного, передусім фізичного розвитку, збереження і зміцнення здоров'я,

виховання фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей, організації змістовного дозвілля. Реалізація напрямку забезпечується через кафедри фізичного виховання [5].

Слід зазначити, що професійно-педагогічна компетентність викладача кафедри фізичного виховання не є простою сумою предметних знань, відомостей з педагогіки і психології, умінь проводити заняття або позанавчальні заходи. Особливістю професійно-педагогічної компетентності як готовності викладача до педагогічної діяльності полягає в тому, що вона набувається і проявляється в конкретних психолого-педагогічних і комунікативних ситуаціях, в ситуаціях реального вирішення завдань, що постійно виникають у освітньому процесі ЗВО.

Компетентність – це не просто володіння знаннями, це скоріше, потенційна готовність викладача вирішувати проблеми різного рівня складності зі знанням справи. Таким чином, компетентність включає в себе не тільки змістовну, а й процесуальну складову.

Визначення загальнокультурних компетенцій близько до таких понять як «грамотність», «інформованість», «підготовленість», «обізнаність». Дане поняття відноситься до сфери діяльності особистості і може бути застосовано до різних категорій працівників.

Аналіз наукових робіт з досліджуваної проблеми показав, що величезні потенційні можливості освітнього процесу з фізичної культури використовуються недостатньо. На практиці очевидні проблеми зниження рівня здоров'я і фізичної підготовленості студентів, скорочення кількості молодих людей, які займаються фізичною культурою і спортом.

Фізична культура у ЗВО сприяє формуванню компетентності самовдосконалення, що включає до себе:

- потреба в саморозвитку, вміння вибудувати персональну життєву стратегію;
- здатність самостійно контролювати хід свого інтелектуального та фізичного розвитку;
- структурування і розширення знань, ситуативно-адекватна актуалізація знань;
- свобода і відповідальність за вибір способу життя.

Таким чином, сучасним студентам, майбутнім фахівцям належить втілювати свої творчі професійні можливості, і вони повинні володіти не лише компетенціями в професійній сфері, але й володіти загальнокультурними компетенціями.

У здобувачів вищої освіти ефективність навчальної та майбутньої професійної діяльності в багатьох випадках залежить від стану психічного фізичного здоров'я, індивідуальних та особистісних особливостей.

Тому необхідно залучити студента до позиції активного дослідження та визначення ним шляхів самореалізації особистісного потенціалу. Засобами фізичного виховання відкривають можливості для саморозвитку та самореалізації для послідувачої професійної діяльності. Також необхідно, щоб фізичне виховання виступало як складова загальнокультурної складової компетенції здобувачів вищої освіти, яка має якісну динамічну характеристику його особистісного розвитку, що є початок його соціокультурного буття.

Створення сучасних матеріально-технічних умов і використання активних методів навчання із застосуванням інформаційних технологій при вивченні дисципліни «Фізичне виховання» дозволить підвищити інтерес у студентів до здобуття знань, активізувати їх пізнавальну діяльність, сприяти розвитку загальнокультурних компетенцій.

Список джерел та літератури

1. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно целевая компетентностного подхода в образовании / И.А.Зимняя. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 40 с.
2. Компетентність саморозвитку фахівця: педагогічні засади формування фахівця школі / О.О.Біла, Т.Р.Гуменникова, Я.В.Кічук та ін.; Наук.ред., упорядкована Н.В.Кічук; Півден. наук. центр АПН України. Ізмаїл. держ. гуманіт. університету. Ізмаїл, 2007. 235 с.
3. Кузікова С.Б. Аналіз чинників саморозвитку особистості в ракурсі акціонального напрямку в психології. Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. Том X. Частина 4. Київ, 2008. С. 298-307.
4. Міляєва В. Р. Формування фахової компетентності державних службовців у системі підвищення кваліфікації: монографія. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка, 2011. 298с.
5. Перелік ключових компетентностей фахівця, визначених українськими стандартами (За матеріалами дискусій, організованих в рамках проекту ПРООН «Освітня політика та освіта // рівний – рівному //, 2004 р.). У кн.: Хрестоматія з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник / Укладачі: В.І.Лозова, В.Тришко, О.М.Іонова, С.Т.Золотухіна. За заг. ред. В.І.Лозової. Х.: Віровець – Апостроф, 2011. 408 с.